

УДК 796.332.093.42
doi: 10.15330/fcult.31.117-124

Мар'ян Пітин, Христина Хіменес,
Андрій Дулібський

ПРЕДСТАВНИЦТВО ПРОФЕСІЙНИХ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ У ЗМАГАННЯХ ЛІГИ ЄВРОПИ УЄФА

Одними з найбільш популярних футбольних змагань сьогодні є Ліга Європи УЄФА, яка об'єднує провідні професійні футбольні клуби різних країн. Мета: визначити динаміку та результативність участі професійних футбольних клубів у змаганнях Ліги Європи УЄФА впродовж 2009–2018. Методи: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури; теоретична інтерпретація та пояснення; аналіз документальних матеріалів. Результати. На різних стадіях Ліги Європи найбільшу участь забезпечили Англія, Німеччина, Іспанія, Португалія. Щодо клубів-учасників, то Атлетико Мадрид та Севілья (Іспанія) тричі здобували можливість участі у фінальних матчах Ліги Європи; Бенфіка (Португалія) – двічі, усі інші – по одному разу за досліджуваний період. Висновки. Впродовж 2009–2018 років на змаганнях Ліги Європи УЄФА найбільшу результативність демонстрували клуби Реал Мадрид, Барселона, Атлетико Мадрид Севілья (Іспанія), Баварія (Німеччина), Ювентус (Італія), Бенфіка (Португалія).

Ключові слова: футбол, Ліга Європи, змагання, динаміка, клуб.

The popularity of football in the world is growing rapidly. This is stimulating, respectively, the development of various high-class competitions. One of the most popular today is the UEFA Europe League, which brings together leading professional football clubs from different countries. At the same time, the dynamics of their participation and performance varies from year to year. Due to some changes in the format of these competitions since 2009, it is advisable to find out the representation of professional football clubs in Europa League to this day. Aim: to determine the dynamics and results of professional football clubs participation in the UEFA Europe League competitions during 2009–2018. Material and methods. The main sources of the research material were the protocols of the UEFA Europe League competitions during 2009–2018. Methods: analysis and generalization of scientific and methodical literature; theoretical interpretation and explanation; analysis of documentary materials. Results. During the investigated period, different countries had different representation of football clubs in the League of Europe. Naturally, from the stage 1/16 to the final matches, the number of participants decreased. In quantitative terms, at various stages of these competitions, England, Germany, Spain, Portugal have provided the largest participation. Speaking about the final matches, it should be noted that England during 2009–2018 was represented by four of its professional football clubs, Spain and Portugal – by three, the Netherlands, Ukraine and France – with only one team. At the same time, Atlético Madrid and Sevilla (Spain) have three times the opportunity to participate in the final matches of the Europe League; Benfica (Portugal) received this opportunity twice, all the others – only one time for the study period were taking part in the final draws of the UEFA Europe League. Conclusions. Between 2009 and 2018 at the various stages of the UEFA Europe League the most impressive results among the professional football clubs were shown by Real Madrid, Barcelona, Atletico Madrid Sevilla (Spain), Bayern (Germany), Juventus (Italy), Benfica (Portugal).

Key words: football, League of Europe, competition, dynamics, club.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найпопулярнішим видом спорту по праву вважається футбол, адже його аудиторія вимірюється мільярдами людей в усьому світі [1, 3, 7]. Зокрема станом на 2014 рік, до прикладу, на футбол припадало 22 з 35 найбільших організованих спортивних змагань за кількістю проданих квитків. Це дозволяє йому значною мірою впливати на суспільство та навіть його цінності. Водночас футбол сам зазнає величезного впливу, зумовленого соціальними явищами і умовами суспільного життя.

Ключовими економічними суб'єктами у футболі є професійні футбольні клуби, завдяки наданню розважальних, рекламних та інших послуг, що створюють робочі місця та додану вартість, сплачують податки, здійснюючи вплив на економічний розвиток країни. При цьому важливу роль у підвищенні їх конкурентоспроможності відіграють ліги як регулятори і організатори змагань [3, 5, 7]. Зростання впливу ліг на діяльність футбольних клубів пояснюється необхідністю оптимізації витрат на проведення матчів

та підвищенню частки доходів від їх трансляції в загальній структурі доходів, що досягається шляхом консолідації прав на трансляції всіх клубів та їх централізованого продажу на національному та міжнародному ринках [2, 6].

Важливо відзначити, що вимоги аудиторії до спортивних видовищ, яких вона прагне, зростають сьогодні. Відповідно організації (ліги), які займаються розвитком тих чи інших видів спорту повинні постійно стежити за суспільними тенденціями і оновлювати формати проведення змагань для більшої зацікавленості глядачів, як основного джерела прибутку [5, 8]. Зокрема останні суттєві зміни у системі проведення провідних змагань з футболу відбулися у сезоні 2009–2010 рр. В цей період Кубок УЄФА було переформатовано у змагання “Ліги Європи” [4]. Це зокрема визначило часові межі нашого дослідження.

Основну увагу ми хотіли звернути на учасників змагань “Ліги Європи”, їх динаміку впродовж 2009–2018 років, виявити тих, кого по праву можна вважати фаворитами. Адже саме футбольні клуби, успіх їх спортивної діяльності та конкуренція між ними на змагальній арені визначають ключові аспекти успішності розвитку світового футболу загалом.

Мета дослідження – визначити динаміку та результативність участі професійних футбольних клубів у змаганнях Ліги Європи УЄФА впродовж 2009–2018.

Методи та організація дослідження. Для реалізації мети нами використовувалися: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури; теоретична інтерпретація та пояснення; аналіз документальних матеріалів.

Результати і дискусія. Змагання “Ліги Європи” УЄФА одні з найбільш престижних турнірів серед клубних команд. Сюди згідно положення про змагання та регламенту долучаються команди, які борються за чемпіонство у своїх національних чемпіонатах [4]. При проведенні дослідження ми визначили перелік найменувань футбольних клубів окремих країн, які найчастіше та найбільш якісно долучалися до змагань Ліги Європи на різних стадіях за період 2009–2018 років.

3-поміж країн, які представлені в 1/16 Ліги Європи наявні кілька, команди яких не були учасниками змагань Ліги Чемпіонів упродовж 2009–2018 років. Однією з таких країн є Австрія. З її національного чемпіонату до 1/16 змагань Ліги Європи дісталось лише дві команди. Одна з них “Ред Бул” робить це на систематичній основі (станом на сьогодні 5 участей).

Аналізуючи участь команд Англії в змаганнях Ліги Європи на стадії 1/16 можна стверджувати про залучення в різний час одинадцяти футбольних клубів: Арсенал, Евертон, Ліверпуль, Манчестер Сіті, Манчестер Юнайтед, Ньюкасл Юнайтед, Соунсі Сіті, Сток Сіті, Тотенхем, Фулхем, Челсі. Це досить високий показник, як для однієї країни. При цьому, безперечними лідерами за кількістю участей на цій стадії змагань є Ліверпуль та Тоттенхем. В їхньому активі п’ятиразове представництво на цій стадії змагань. Окремі клуби (Манчестер Юнайтед та Манчестер Сіті) дійшли до цієї стадії 2 та 3 рази відповідно. Хоча можна стверджувати, що це не є безпосередній результат кваліфікаційних та групового раундів. Адже ці команди мали право після відносно невдалих виступів в Лізі Чемпіонів потрапити до Ліги Європи. Усі інші клуби Англії брали участь на стадії 1/16 лише один раз. Це з одного боку засвідчує високу конкуренцію внутрішнього чемпіонату, проте з іншого – вказує на відсутність беззаперечних лідерів.

Футбольні клуби Бельгії були представлені Андерлехтом, Базелем, Брюге, Генком, Гентом та Стандартом. Найбільша кількість участей за Андерлехтом (5 разів), інші команди лише 1–3 рази були представлені на цій стадії змагань.

Відзначимо, що в Лізі Європи Греція та Данія змогли протиставити одразу кілька футбольних команд (5 та 4 відповідно) на цій стадії змагань упродовж 2009–2018 років.

З них відзначимо Олімпіакос та ПАОК (Греція), які 4 рази доходили до цієї стадії змагань та Ольборг (Данія) – 3 рази участі.

Окремо варто розглядати ті країни, які делегували більшу кількість учасників змагань до 1/16 змагань Ліги Європи. Зокрема з Іспанії в різний час було залучено 9 футбольних клубів. Серед них є такі як Вільярреал та Атлетик Бельбао, які брали участь у всіх розіграшах цього почесного трофею, тобто 5 та 6 разів відповідно. Дещо менше (по 4 рази) долучалися Атлетико Мадрид, Севілья та Валенсія. Інші клуби брали участь в змаганнях всього по 1 разу впродовж аналізованого періоду.

Широке представництво на цій стадії змагань забезпечила собі Італія. За період 2009–2018 років одразу одинадцять футбольних клубів були учасниками групової стадії змагань. Усі італійські команди можна умовно розділити на дві групи: ті, котрі систематично виборюють право участі; ті, котрі мають поодинокую участь в змаганнях Ліги Чемпіонів на груповій стадії. До першої можна зачислити Наполі, Лаціо та Фіорентину, до другої Інтер, Ювентус та інші.

Також значне представництво проте з меншою кількістю участі в груповому раунді Ліги Європи мають футбольні команди Нідерландів. Загалом 5 колективів долучалися до змагань на цій стадії. Однак найбільш виражені показники в Аякса, який аж 7 разів був представлений на стадії 1/16 змагань Ліги Європи.

Одне з найбільш чисельних представництв в груповому раунді змагань Ліги Європи має Німеччина. Аж 12 спортивних футбольних клубів були учасниками цих престижних змагань. Проте усі вони мали несистематичну участь в 1/16 змагань Ліги Європи. Очевидно висока внутрішня конкуренція призводила до швидкої зміни команд та варіативності складу. Усі зазначені футбольні клуби були учасниками лише 1–3 рази впродовж 2009–2018 років на цій стадії змагань.

За кількісними показниками Португалія певною мірою поступається іншим країнам за представництвом клубів в раунді 1/16 Ліги Європи. Усього чотири спортивні колективи, що брали участь у змаганнях. Проте усі вони мають достатній досвід виступів – по 4–6 разів у цьому раунді змагань.

За кількістю команд на груповій стадії Румунія не поступається Португалії. Проте її футбольні клуби лише 1–3 рази змогли дійти до стадії 1/16 змагань.

Представництво РФ у змаганнях Ліги Європи на стадії 1/16 відбувалося за участі аж дев'яти команд. Чисельність їх виступів має значну варіативність. По 5 разів до 1/16 доходили Рубін та Зеніт. Усі інші футбольні клуби брали участь на цій стадії 1–3 рази.

При наявності п'яти футбольних клубів, які можуть конкурувати на рівні 1/16 раунду Ліги Європи, представники Туреччини достатньо часто з'являлися на цій стадії змагань. Окремі з них досягли показника 3–4 участі.

Схожі тенденції в представників України. Усього п'ять команд виборювали право участі на цій стадії змагань Ліги Європи. Усі вони неодноразово відзначені та брали участь в межах 3–5 разів, окрім команди Чорноморця.

Свідченням сильного національного чемпіонату Франції є наявність багатьох команд, які брали участь в раунді 1/16 змагань Ліги Європи. Аж дев'ять футбольних клубів були представлені. Проте усі вони брали участь лише 1–3 рази. Це вказує на нижчу конкурентність національного чемпіонату чи/та конкретних футбольних клубів.

З огляду на наявність кількох етапів з поступовим системним зменшенням кількості футбольних клубів, варто розглянути представництво клубів за кількісними показниками в 1/8 стадії змагань Ліги Європи. До цієї стадії відповідно проходять лише 16 кращих команд зазначених змагань (табл. 1).

Таблиця 1

**Клуби, що найчастіше були представлені на стадії 1/8 змагань
Ліги Європи (2009–2018 рр.)**

Назва команди	Країна	Кількість учасностей в зазначеному сезоні									Загалом
		09–10	10–11	11–12	12–13	13–14	14–15	15–16	16–17	17–18	
Валенсія	Іспанія	+	–	+	–	+	–	+	–	–	4
Бенфіка	Португалія	+	+	–	+	+	–	–	–	–	4
Зеніт	РФ	–	+	–	+	–	+	–	–	+	4
Ліверпуль	Англія	+	+	–	–	–	–	+	–	–	3
Манчестер Юнайтед	Англія	–	–	+	–	–	–	+	+	–	3
Тоттенхем	Англія	–	–	–	+	+	–	+	–	–	3
Андерлехт	Бельгія	+	–	–	–	–	–	+	+	–	3
Базель	Бельгія	–	–	–	+	+	–	+	–	–	3
Атлетико Мадрид	Іспанія	+	–	+	–	–	–	–	–	+	3
Атлетік Більбао	Іспанія	–	–	+	–	–	–	+	–	+	3
Вільярреал	Іспанія	–	+	–	–	–	+	+	–	–	3
Севілья	Іспанія	–	–	–	–	+	+	+	–	–	3
Лаціо	Італія	–	–	–	+	–	–	+	–	+	3
Аякс	Нідерланди	–	+	–	–	–	+	–	+	–	3
Спортинг	Португалія	+	–	+	–	–	–	–	–	+	3
Бешекташ	Туреччина	–	–	+	–	–	+	–	+	–	3
Динамо	Україна	–	+	–	–	–	+	–	–	+	3
Вікторія Плезень	Чехія	–	–	–	+	+	–	–	–	+	3

Визначено, що на цій стадії кількість спортивних футбольних команд зменшується, що відображає й загальну динаміку зменшення кількості країн.

Серед представників Англії не виявлено явних лідерів щодо участі в цих змаганнях. Є кілька футбольних клубів (Ліверпуль, Тоттенхем, Манчестер Юнайтед), які по три рази змогли дістатися до стадії 1/8 Ліги Європи за досліджуваний період. Загалом сім представників Англії були учасниками цієї стадії упродовж 2009–2018 років.

Достатньо вагомо виглядала за цей період Бельгія, яка делегувала загалом 6 футбольних клубів. Проте більш якісними виступами позначені Андерлехт та Базель (по 3 рази участі в 1/8 змагань).

Кількість команд від Іспанії також є значною. Аж 8 футбольних клубів змогли пробитися до стадії 1/8 упродовж 2009–2018 років. З них має дещо більшу результативність Валенсія, яка чотири рази доходила до цієї стадії змагань. Ще ряд клубів (Атлетико Мадрид, Атлетік Більбао, Вільярреал, Севілья) три рази брали участь на стадії 1/8 Ліги Європи. Традиційно сильно представлена Італія. До стадії 1/8 доходили десять команд цієї країни. Можна стверджувати, що відсіювання на груповому етапі для команд Італії є мінімальним. Лідером з незначним випередженням за участю в 1/8 Ліги Європи є команда Лаціо, яка тричі доходила до цього етапу. Інші футбольні команди не вирізнялися загалом такими показниками та брали участь в 1/8 всього 1–2 рази упродовж 2009–2018 років.

В Лізі Європи яскраво себе проявляли і футбольні клуби з Нідерландів. Чотири з них спромоглися дістатися до 1/8 розіграшу Ліги Європи упродовж 2009–2018 років. З них найкраще зарекомендував себе Аякс (3 участі).

Традиційно високо професіональним є чемпіонат у Німеччині. У підтвердження цього – десять футбольних клубів, які впродовж 2009–2018 років доходили до стадії 1/8 розіграшу Ліги Європи. З них явною перевагою серед інших клубів цієї країни не характеризувався жоден.

Серед чотирьох клубів Португалії усі брали участь 2–4 рази в 1/8 розіграшу Ліги Європи.

На відміну від попереднього представницького турніру в Лізі Європи достатньо потужно був представлений національний чемпіонат РФ. Одразу 9 футбольних клубів у різний час були учасниками 1/8 змагань Ліги Європи. Найвищі показники в цьому контексті мала команда Zenit – 4 рази, інші клуби доходили до цієї стадії змагань 1–2 рази.

Серед чотирьох представників України, що брали участь у цій стадії змагань мала команда Динамо (3 рази), іншим лише по одному разу вдавалося дістатися до 1/8 стадії Ліги Європи.

Щодо Франції, то за рахунок конкурентного національного чемпіонату ця країна змогла делегувати до 1/8 стадії змагань Ліги Європи шість різних футбольних клубів, які 1–2 рази упродовж 2009–2018 років брали участь на цій стадії змагань.

Цікавою є динаміка участі футбольних клубів різних країн на стадії 1/4 змагань Ліги Європи (табл. 2).

Таблиця 2

Клуби, що найчастіше були представлені на стадії 1/4 змагань Ліги Європи (упродовж 2009–2018 рр.)

Назва команди	Країна	Кількість участей в зазначеному сезоні									Загалом
		09–10	10–11	11–12	12–13	13–14	14–15	15–16	16–17	17–18	
Бенфіка	Португалія	+	+	–	+	+	–	–	–	–	4
Атлетико Мадрид	Іспанія	+	–	+	–	–	–	–	–	+	3
Валенсія	Іспанія	+	–	+	–	+	–	–	–	–	3
Севілья	Іспанія	–	–	–	–	+	+	+	–	–	3
Ліверпуль	Англія	+	–	–	–	–	–	+	–	–	2
Базель	Бельгія	–	–	–	+	+	–	–	–	–	2
Атлетік Більбао	Іспанія	–	–	+	–	–	–	+	–	–	2
Вільярреал	Іспанія	–	+	–	–	–	–	+	–	–	2
Лацио	Італія	–	–	–	+	–	–	–	–	+	2
АЗ Алкмар	Нідерланди	–	–	+	–	+	–	–	–	–	2
Вольфсбург	Німеччина	+	–	–	–	–	+	–	–	–	2
Шальке	Німеччина	–	–	+	–	–	–	–	+	–	2
Порту	Португалія	–	+	–	–	+	–	–	–	–	2
Спортинг	Португалія	–	–	+	–	–	–	–	–	+	2
Брага	Португалія	–	+	–	–	–	–	+	–	–	2
Динамо	Україна	–	+	–	–	–	+	–	–	–	2

Незважаючи на широкий спектр країн (16) та команд (55) на стадії 1/4 змагань Ліги Європи впродовж 2009–2018 років жодна з них не вирізнялася на тлі інших. За цей період найбільшу кількість разів (усього 4 рази) в 1/4 розіграшу зафіксовано для Бенфіки (Португалія). Невелика група футбольних клубів спромоглася дістатися до цієї стадії по 3 рази (Атлетико Мадрид, Вільярреал, Севілья усі Іспанія). Інші команди в цій стадії змагань були представлені 1–2 рази за вище вказаний період. Відзначимо, що

найбільше команд в цій стадії змагань були від Англії (7), Іспанії та Німеччини (по 6) Бельгії (5).

Схожа ситуація спостерігається для стадії 1/2 цих змагань (табл. 3).

Таблиця 3

**Клуби, що найчастіше були представлені на стадії 1/2 змагань Ліги Європи
(упродовж 2009–2018 рр.)**

Назва команди	Країна	Кількість участей в зазначеному сезоні									Загалом
		09–10	10–11	11–12	12–13	13–14	14–15	15–16	16–17	17–18	
Атлетико Мадрид	Іспанія	+	–	+	–	–	–	–	–	+	3
Севілья	Іспанія	–	–	–	–	+	+	+	–	–	3
Бенфіка	Португалія	–	+	–	+	+	–	–	–	–	3
Ліверпуль	Англія	+	–	–	–	–	–	+	–	–	2
Валенсія	Іспанія	–	–	+	–	+	–	–	–	–	2
Вільярреал	Іспанія	–	+	–	–	–	–	+	–	–	2

На цій стадії змагань практично усі клуби мають мінімальні показники участі (1-2 рази). За увесь аналізований період суттєво відрізняються від інших три футбольних колективи. Це Атлетико Мадрид і Севілья (Іспанія) та Бенфіка (Португалія). На цій стадії варто відзначити, що 11 країн були представлені упродовж 2009–2018 років 27 футбольними клубами. Найбільш представленими були національні чемпіонати Англії (5 команд), Іспанії (6 команд) та Португалії (4 команди).

Зрозуміло, що найбільш конкурентною має бути участь футбольних клубів у фіналах Ліги Європи (табл. 4).

Таблиця 4

**Представництво клубів у фіналах змагань Ліги Європи
(упродовж 2009–2018 рр.)**

Назва команди	Країна	Кількість участей в зазначеному сезоні									Загалом
		09–10	10–11	11–12	12–13	13–14	14–15	15–16	16–17	17–18	
Ліверпуль	Англія	–	–	–	–	–	–	+	–	–	1
Манчестер Юнайтед		–	–	–	–	–	–	–	+	–	1
Челсі		–	–	–	+	–	–	–	–	–	1
Фулхем		+	–	–	–	–	–	–	–	–	1
Атлетико Мадрид	Іспанія	+	–	+	–	–	–	–	–	+	3
Атлетік Більбао		–	–	+	–	–	–	–	–	–	1
Севілья		–	–	–	–	+	+	+	–	–	3
Аякс	Нідерланди	–	–	–	–	–	–	–	+	–	1
Порту	Португалія	–	+	–	–	–	–	–	–	–	1
Брага		–	+	–	–	–	–	–	–	–	1
Бенфіка		–	–	–	+	+	–	–	–	–	2
Дніпро	Україна	–	–	–	–	–	+	–	–	–	1
Марсель	Франція	–	–	–	–	–	–	–	–	+	1

З наведених даних видно, що лише три футбольні клуби змогли двічі та більше разів дійти до фіналу змагань Ліги Європи. Серед них: Атлетико Мадрид та Севілья, Іспанія (3 рази), Бенфіка, Португалія (2 рази).

Судячи з отриманих результатів можна ствердно вказувати на те, що футбол насправді один з найпрестижніших і популярніших видів спорту в Європі. Велика

кількість людей або грає у футбол, або просто підтримує свою улюблену команду. Окрім того на міжнародній арені про це свідчить факт участі у найпрестижніших європейських турнірах широкого кола професійних команд. Сьогодні саме під час турніру Ліги Європи спортивні клуби різних країн намагаються завоювати належний рейтинг і визнання.

Висновок

Представництво професійних футбольних клубів на змаганнях Ліги Європи УЄФА впродовж 2009–2018 років характеризується широким спектром європейських країн (Англія, Німеччина, Португалія, Франція, Італія, Україна, Іспанія, Нідерланди). При цьому Англія була представлена чотирма командами, Іспанія і Португалія – трьома, Нідерланди, Україна та Франція – лише однією командою.

Встановлено, що лише шести країнам вдалося здобути право участі у фінальній стадії цих змагань. Так, Атлетико Мадрид та Севілья (Іспанія) тричі приймали участь у фіналах Ліги Європи; двічі Бенфіка (Португалія), усі інші – лише по одному разу. Загалом за період 2009–2018 років провідними футбольними клубами європейських турнірів можна вважати такі: Реал Мадрид, Барселона, Атлетико Мадрид Севілья (усі Іспанія), Баварія (Німеччина), Ювентус (Італія), Бенфіка (Португалія).

Загалом за період 2009–2018 років провідними футбольними клубами європейських турнірів можна вважати такі: Реал Мадрид, Барселона, Атлетико Мадрид Севілья (усі Іспанія), Баварія (Німеччина), Ювентус (Італія), Бенфіка (Португалія).

1. Маниліч МІ. редактор. Абетка футболіста. Чернівці : Рута; 2002. 232 с.
2. Костюкевич ВМ. Управление тренировочным процессом футболистов в годичном цикле подготовки. Киев: КНТ; 2016. 683 с.
3. Линець ММ. Формування правових засад професійного спорту в Європі : Матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. Роль фізичної культури і спорту в здоровому способі життя. Львів; 1999, с. 63-64.
4. Ніколаєнко ВВ, Балан БА. Аналіз ігрової діяльності футболістів в провідних командах Європи. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2012; 9: 64-68.
5. Поли Р. Глобализация спорта (на примере футбола). Наука в олимпийском спорте. 2013; 4: 52-57.
6. Andreff W. Some comparative economics of the organization of sports: competition and regulation in north American vs. European professional team sports leagues. The European Journal of Comparative Economics. 2011; 8: 3-27.
7. Noll R. The organization of sports leagues. Oxford Review of Economic Policy. 2003; 19: 530-551.
8. UEFA ClubLicensing System Manual (Version2.0). UEFA; 2006. 286 p.

References

1. Manylich MI. redaktor. Abetka futbolista. Chernivtsi : Ruta; 2002. 232 s.
2. Kostyukovich VM. Upravlenye trenirovochnym protsessom futbolystov v hodychnom tsykle podgotovky. Kyev: KNT; 2016. 683 s.
3. Lynets' MM. Formuvannya pravovykh zasad profesynoho sportu v Yevropi : Materialy IV Vse-ukr. nauk.-prakt. konf. Rol' fizychnoyi kul'tury i sportu v zdorovomu sposobi zhyttya. L'viv; 1999, s. 63-64.
4. Nikolayenko VV, Balan BA. Analiz ihrovoyi diyal'nosti futbolistiv v providnykh komandakh Yevropy. Pedahohika, psykhohihiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. 2012; 9: 64-68.
5. Poly R. Hlobalyzatsyya sporta (na prymere futbola). Nauka v olymпыyskom sporte. 2013; 4: 52-57.
6. Andreff W. Some comparative economics of the organization of sports: competition and regulation in north American vs. European professional team sports leagues. The European Journal of Comparative Economics. 2011; 8: 3-27.
7. Noll R. The organization of sports leagues. Oxford Review of Economic Policy. 2003; 19: 530-551.
8. UEFA ClubLicensing System Manual (Version2.0). UEFA; 2006. 286 r

Цитування на цю статтю:

Пітин МП, Хіменес ХР, Дулібський АВ. Представництво професійних футбольних клубів у змаганнях Ліги Європи УЄФА. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019 Січ 29; 31: 117-124

Відомості про автора:	Information about the author:
Пітин Мар'ян Петрович – доктор наук з фізичного виховання, професор, Львівський державний університет фізичної культури (Львів, Україна) e-mail: pityn7@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-3537-4745 ;	Pityn Marian Petrovych – Doctor of Science of Physical Education and Sport, Professor, Lviv State University of Physical Culture (Lviv, Ukraine)
Хіменес Христина Робертівна – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, Львівський державний університет фізичної культури (Львів, Україна) e-mail: kh.khimenes@gmail.com; https://orcid.org/0000-0002-8677-6701	Khimenes Khrystyna Robertivna – Candidate of Science (Physical Education and Sport), Associate Professor (Ph. D.), Lviv State University of Physical Culture (Lviv, Ukraine)
Дулібський Андрій Васильович – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, Львівський державний університет фізичної культури (Львів, Україна) e-mail: dulibskyi_andriy@ukr.net https://orcid.org/0000-0001-6652-8391	Dulibskyi Andrii Vasylovych – Candidate of Science (Physical Education and Sport), Associate Professor (Ph. D.), Lviv State University of Physical Culture (Lviv, Ukraine)

УДК 796.71

doi: 10.15330/fcult.31.124-135

Олег Рибак, Артем Атоян,
Олександр Фельдман

ЗАСТОСУВАННЯ ДОСВІДУ АВТОМОБІЛЬНОГО СПОРТУ В ЗНИЖЕННІ АВАРІЙНОСТІ НА ДОРОГАХ

З метою зниження аварійності на автошляхах України обґрунтовано застосування в контраварійній підготовці цивільних водіїв досвіду добору й підготовки спортсменів-автогонщиків та практики їхньої безпечної змагальної діяльності. Для досягнення поставленої мети застосовано аналіз та узагальнення, синтез і аналіз, індукцію і дедукцію та методи математичної статистики.

Найбільш значущі причини ДТП – це перевищення безпечної швидкості та порушення правил маневрування. Тому найбільш важливим є навчання водіїв екстреному гальмуванню, об'їзду несподіваної перешкоди, а також більш “тонкому” відчуттю габаритів та вектора швидкості руху.

До відповідних причинам типових ДТП можна зарахувати низку заходів і вправ з досвіду автомобільного спорту, серед яких комплексне оцінювання психофізіологічних якостей, робочої пози за кермом, швидкісного обертання керма двома руками, відчуття водієм габаритів і здатність швидко рушати з місця, розганяється й екстрено гальмувати у габаритному прямокутнику.

Швидкісне кермування та його синхронізацію з роботою ніг на педалях удосконалюють вправами типу “змійка з перемінним кроком” “об'їзд очікуваної та несподіваної перешкоди”, кероване занесення тощо. Виконання усіх вправ обов'язково повинно мати кількісну оцінку.

Ключові слова: водій, аварійність, контраварійна підготовка, автоспорт

In the “driver – car – road – environment” system, the most vulnerable, the most dangerous and most important link is a person. Actually driver errors lead to the majority of accidents, therefore improving the quality of their selection and training is one of the main reserves for improving road safety.

In order to reduce accidents on the roads in Ukraine, the use of contravariation training of civilian drivers for the experience of selection and training of athletes-racing drivers and the practice of their safe competitive activities has been substantiated. To achieve this goal, analysis and synthesis, synthesis and analysis, induction and deduction and methods of mathematical statistics have been used.

The standard list of contravariation exercises provided for by the current legislation, not related to the nature and causes of typical road traffic accidents. Their most significant reasons are exceeding the safe speed and violation of maneuvering rules (non-observance or incorrect assessment of the safe distance, undeclared timed-shifting, sharp braking, accidental interaction with drivers in the “mirdwave zone” of mirrors). Therefore, the most important is the training of drivers for emergency braking, traversing unexpected obstacles, as well as a more “thinner” feeling of dimensions and velocity vector.

Structuring the theoretical and practical KAP is expedient in the following scheme: the first level considers the driver himself, on the second – the system “driver-car”; on the third and fourth levels – the system